

מסכת אבות

פרק ה

א. בעשרה מאמרות נברא העולם. ומה תלמוד לומר, והלא במאמר אחד יכול להבראות, אלא להפרע מן הרגשיים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, ולפניהם שכר טוב לצדיקים שמקיימים את העולם שנברא בעשרה מאמרות:

ב. עשרה דורות אדם ועד נח, להודיעו כמה ארך أيام לפניו, שכל הדורות היו מכעיסין ובאיין עד שהביא עליהם את מי המבול. עשרה דורות מנח ועד אברהם, להודיעו כמה ארך أيام לפניו, שכל הדורות היו מכעיסין ובאיין, עד שבא אברהם וקיבלו עליהם שכר כלם:

ג. עשרה נסונות בחתנה אברהם אבינו עליהם השלום ועמדו בכם, להודיעו כמה חבתו של אברהם אבינו עליהם השלום:

ד. עשרה נסائم נעשו לאבותינו במצרים ועשירה על הים. עשר מכות הביא הקדוש ברוך הוא על המצריים במצרים ועשר על

הַיּוֹם. עֲשֶׂרֶת גִּסְיוֹנוֹת גַּפּוֹ אֶבֶוּתֵינוּ אֶת הַמָּקוֹם בְּרוֹךְ הוּא בַּמִּזְבֵּחַ,
שֶׁגָּאָמַר (בָּמְדִבֵּר יְהוָה) וַיַּגַּשׁ אֶתְּנָא תְּהִלָּתְךָ כְּבָשָׂר פְּעָמִים וְלֹא שְׁמַעַן בְּקֹלְךָ:

ה. עֲשֶׂרֶת גִּסְיוֹנוֹת גַּפּוֹ אֶבֶוּתֵינוּ בַּבֵּית הַמִּזְבֵּחַ. לֹא הַפִּילָה אֲשֶׁה
מְרִיחָה בְּשֶׁר הַמִּזְבֵּחַ, וְלֹא הַסְּרִיחָה בְּשֶׁר הַמִּזְבֵּחַ מֵעוֹלָם, וְלֹא גְּרָאָה
זְבוּב בַּבֵּית הַמִּטְבְּחִים, וְלֹא אַרְעָא קָרֵי לְכַהּוּ גָּדוֹל בַּיּוֹם הַכְּפּוּרִים,
וְלֹא כְבוֹד גִּשְׁמִים אִישׁ שֶׁל עַצְיָה הַמְּעָרָכָה, וְלֹא נְצָחָה הַרְוחָה אֶת עַמּוֹד
הַעֲשָׂוֹן, וְלֹא גַּמְצָא פְּסוּל בַּעֲמָר וּבַשְׂתִּי הַלְּחֵם וּבַלְּחֵם הַפְּנִים, עַוְמָּדִים
אַפּוֹכִים וּמַשְׁתְּחִווּם רֻחָחִים, וְלֹא הַזִּיק נְחַשׁ וּעְקָרְבָּן בִּירוּשָׁלַיִם
מֵעוֹלָם, וְלֹא אָמַר אָדָם לְחַבְרוֹ צָר לִי הַמָּקוֹם שָׁאַלְיוֹן בִּירוּשָׁלַיִם:

ו. עֲשֶׂרֶת דָּבָרִים גַּבְרָאוּ בְּעֶרֶב שְׁבַת בֵּין הַשְּׁמָשׂוֹת, וְאַלְוּ הַן, פִּי
הָאָרֶץ, וְפִי הַבָּאָר, וְפִי הַאֲתוֹן, וְהַקְּשָׁת, וְהַמְּנוֹן, וְהַמְּטָה, וְהַשְּׁמִיר,
וְהַכְּתָב, וְהַמְּכַתָּב, וְהַלוֹחֹות. וַיֵּשׁ אֹמְרִים, אֲף הַמִּזְיקִין, וַיְקַבְּרוּתָו
שֶׁל מֹשֶׁה, וְאַיְלוֹן שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. וַיֵּשׁ אֹמְרִים, אֲף אַבְתָּת בָּצְבָת
עֲשִׂינָה:

ז. שְׁבַעַת דָּבָרִים בְּגָלָם וּשְׁבַעַת בְּחֶכְמָם. חֲכָם אִינוּ מִדְבֵּר בְּפָנֵי מֵי
שֶׁהָיוֹא גָּדוֹל מִפְּנֵי בְּחֶכְמָה וּבְמִגְנָן, וְאִינוּ נְכַנֵּס לְתוֹךְ דָּבָרִי חַבְרוֹ,
וְאִינוּ נְבַהֵל לְהַשִּׁיבָה, שׂוֹאֵל כְּעָנֵן וּמִשִּׁיבָה כְּהַלְכָה, וְאֹמֵר עַל רַאשׁוֹן
רַאשׁוֹן וְעַל אַחֲרֹזֹן אַחֲרֹזֹן, וְעַל מָה שֶׁלֹּא שְׁמַעַן, אֹמֵר לֹא שְׁמַעַתִּי,
וּמוֹדָה עַל הָאָמָת. וְחַלּוֹפֵיהָן בְּגָלָם:

ה. שְׁבָעָה מִינֵי פְּרַעֲנִיוֹת בְּאֵין לְעוֹלָם עַל שְׁבָעָה גּוֹפִי עֲבָרָה. מִקְצָתוֹ מַעֲשָׂרִין וּמִקְצָתוֹ אַיִּנוֹ מַעֲשָׂרִין, רַעַב שֶׁל בְּצִדְרָת בָּאָה, מִקְצָתוֹ רַעַבִים וּמִקְצָתוֹ שְׁבָיעִים. גַּמְרוּ שֶׁלָא לְעֵשֶׂר, רַעַב שֶׁל מְהוֹמָה וּשֶׁל בְּצִדְרָת בָּאָה. וּשֶׁלָא לְטֹל אֶת הַחֶלֶה, רַעַב שֶׁל כְּלִיה בָּאָה. זֶכֶר בָּא לְעוֹלָם עַל מִיתּוֹת הָאָמוֹרוֹת בַּתּוֹרָה שֶׁלָא נִמְסְרוּ לְבֵית דִין, וּעַל פִּרְוֹת שְׁבִיעִית. חַרְב בָּאָה לְעוֹלָם עַל עֲנוּי הַדִין, וּעַל עֲוֹות הַדִין, וּעַל הַמּוֹרִים בַּתּוֹרָה שֶׁלָא כְּהַלְכָה:

ט. מִיה רַעַה בָּאָה לְעוֹלָם עַל שְׁבוּעָת שְׁוֹא, וּעַל חַלּוֹל הַשֵם. גְּלוּת בָּאָה לְעוֹלָם עַל עֻזְקִי עַבּוֹדָה זָרָה, וּעַל גָּלוּי עָרִיוֹת, וּעַל שְׁפִיכוֹת דָמִים, וּעַל הַשְׁמַטָת הָאָרֶץ. בְּאַרְבָּעָה פָּרָקִים הַזֶּכֶר מִתְרַבָּה, בְּרַבִּיעִית, וּבְשְׁבִיעִית, וּבְמוֹצָאי שְׁבִיעִית, וּבְמוֹצָאי הַחֶג שְׁבָכֶל שָׁנָה וּשָׁנָה. בְּרַבִּיעִית, מִפְנֵי מַעֲשָׂר עֲנֵי שְׁבָשְׁלִישִׁית. בְּשְׁבִיעִית, מִפְנֵי מַעֲשָׂר עֲנֵי שְׁבָשְׁשִׁית. וּבְמוֹצָאי שְׁבִיעִית, מִפְנֵי פִּרְוֹת שְׁבִיעִית. וּבְמוֹצָאי הַחֶג שְׁבָכֶל שָׁנָה וּשָׁנָה, מִפְנֵי גַּזְל מִתְנוֹת עֲנֵיימִים:

י. אַרְבָּע מִדּוֹת בָּאָדָם. הָאוֹמֵר שְׁלֵי שְׁלֵי וּשְׁלֵה שְׁלֵה, זֹה מִדָה בִּינּוֹנית. וַיֵּשׁ אֹמְרים, זֹה מִדָת סְדוּם. שְׁלֵי שְׁלֵה וּשְׁלֵה שְׁלֵי, עִם הָאָרֶץ. שְׁלֵי שְׁלֵה וּשְׁלֵה שְׁלֵה, חַסִיד. שְׁלֵי שְׁלֵי וּשְׁלֵה שְׁלֵי, רְשָׁע:

יא. אַרְבָּע מִדּוֹת בִּידּוֹת. נוֹחַ לְכָעָס וּנוֹחַ לְרִצּוֹת, יִצְא שְׁכָרֹו בְּהַפְּסָדוֹ. קַשְׁה לְכָעָס וּקַשְׁה לְרִצּוֹת, יִצְא הַפְּסָדוֹ בְּשְׁכָרֹו. קַשְׁה

לכעס ונוח לרצות, חסיד. נוח לכעס וקשה לרצות, רשות:

יב. ארבע מדות בתלמידים. מהר לשמע ומהר לאבד, יצא שערו בהפיסדו. קשה לשמע וקשה לאבד, יצא הפסדו בשערו. מהר לשמע וקשה לאבד, חכם. קשה לשמע ומהר לאבד, זה חלק רע:

יג. ארבע מדות בנותני אדקה. קרוצה שיתנו ולא יתנו אחרים, עיננו רעה בשל אחרים. יתנו אחרים והוא לא יתן, עינו רעה בשלו. יתן וייתנו אחרים, חסיד. לא יתן ולא יתנו אחרים, רשות:

יד. ארבע מדות בהולי כי לבית המדרש. הוליך ואינו עוזה, שערכ הלייה בידו. עוזה ואינו הוליך, שערכ מעשה בידו. הוליך ועוזה, חסיד. לא הוליך ולא עוזה, רשות:

יה. ארבע מדות ביושבים לפני חכמים. ספוג, ומיטה, משלחת, ונפה. ספוג, שהוא סופג את הכל. מיטה, שמכניס בזו ומוציא בזו. משלחת, שמוסיאה את הין וקולטת את השמרים. ונפה, שמוסיאה את הקמה וקולטת את הטלת:

טו. כל אהבה שהיא תלולה בדבר, ביטל דבר, בטללה אהבה. ושהיאנה תלולה בדבר, איןנה בטללה לעזלם. איזו היא אהבה הפלואה בדבר, זו אהבת אמונה ותפאר. ושהיאנה תלולה בדבר, זו אהבת דוד ויהונתן:

יז. **כָּל מְחֻלָּקַת שֶׁהִיא לְשֵׁם שְׁמִים, סֹפֶה לְהַתְקִים. וְשָׁאִינָה לְשֵׁם שְׁמִים, אֵין סֹפֶה לְהַתְקִים. אִיזוֹ הִיא מְחֻלָּקַת שֶׁהִיא לְשֵׁם שְׁמִים, זוֹ מְחֻלָּקַת הַלְּל וְשְׁמָאִי. וְשָׁאִינָה לְשֵׁם שְׁמִים, זוֹ מְחֻלָּקַת קָרָח וְכָל עֲדָתוֹ:**

יח. **כָּל הַמִּזְבֵּחַ אֶת קָרְבִּים, אֵין חָטָא בָּא עַל יָדוֹ. וְכָל הַמְּחֻטִיא אֶת קָרְבִּים, אֵין מְסֻפִּיקִין בְּיָדוֹ לְעַשּׂוֹת תְּשׁוּבָה. מִשֶּׁה זָכָה וּזְפָה אֶת קָרְבִּים, זָכִות קָרְבִּים פָּלוּי בּוֹ, שָׁנָאָמָר (דְּבָרִים ל'ג) צְדָקַת ה' עֲשָׂה וּמְשֻׁפְטָיו עִם יִשְׂרָאֵל. יְרַבְּעַם חָטָא וְחָטִיא אֶת קָרְבִּים, חָטָא קָרְבִּים פָּלוּי בּוֹ, שָׁנָאָמָר (מְלָכִים א' טו) עַל חָטָאות יְרַבְּעַם (בָּנוֹ גָּבֵט) אֲשֶׁר חָטָא וְאֲשֶׁר חָטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל:**

יט. **כָּל מִשְׁיִיש בְּיָדו שְׁלָשָׁה דָבָרים הַלְלוּג, מַתְלִמְידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוֹ. וּשְׁלָשָׁה דָבָרים אַחֲרִים, מַתְלִמְידָיו שֶׁל בְּלָעַם הַרְשָׁע. עַזְןָן טֹבָה, וַרְוַח נְמוֹכָה, וְגַפֵּשׁ שְׁפָלה, מַתְלִמְידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוֹ. עַזְןָן רַעָה, וַרְוַח אֲבוֹהָה, וְגַפֵּשׁ רַחֲבָה, מַתְלִמְידָיו שֶׁל בְּלָעַם הַרְשָׁע. מַה בֵּין פָלָמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוֹ לַתְלִמְידָיו שֶׁל בְּלָעַם הַרְשָׁע. פָלָמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוֹ, אָוְכְלִין בְעוֹלָם הַזֶּה וְנוֹחֲלִין בְעוֹלָם הַבָּא, שָׁנָאָמָר (מְשָׁלִי ח) לְהַנְחֵיל אֲהָבֵי יִשְׁ, וְאַזְרָתֵיכֶם אִםְלָא. אָבֶל פָלָמִידָיו שֶׁל בְּלָעַם הַרְשָׁע יְזַרְשֵׁין גִּיהְנָם וַיּוֹרְדִין לְבָאָר שַׁחַת, שָׁנָאָמָר (תְּהִלִּים נה) וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִיזֶם לְבָאָר שַׁחַת, אֲנָשִׁי דָמִים וּמְרָמָה לֹא יִחְצֹו יְמִינָם, וְאַנְיִ אָבְטָח בָּה:**

כ. יהודָה בֶן פִימָא אֹמֵר, הַנֵּי עַז כְּגֹmr, וְקַל כְּgשָׁר, וְרַץ כְּאַבִי,
וְגָבוֹר כְּאַרְיִ, לְעִשּׂוֹת רְצֹן אֲבֵיכֶשׁ מִים. הַוָּא הַיָּה אֹמֵר, עַז פְּנִים
לְגִיהָנָם, וּבְשַׁת פְּנִים לְגַן עַדְן. יְהִי רְצֹן מֶלֶפֶגְנִיךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שְׁתַבָּנָה
עִירָה בָּמָהָרָה בִּימֵינוּ וְתוֹן חָלֻקָנוּ בְּתֹרְמָתֶךָ:

כא. הַוָּא הַיָּה אֹמֵר, בֶן חִמְשׁ שָׁנִים לְמִקְרָא, בֶן עַשֶּׂר לְמִשְׁנָה, בֶן
שֶׁלַשׁ עַשְׂרָה לְמִצְוֹת, בֶן חִמְשׁ עַשְׂרָה לְתַלְמוֹד, בֶן שְׁמֹנָה עַשְׂרָה
לְחַפֶּה, בֶן עַשְׂרִים לְרַדְתָּה, בֶן שֶׁלְשִׁים לְכַתָּה, בֶן אֶרְבָּעִים לְבִינָה, בֶן
חֲמִשִּׁים לְעַצָּה, בֶן שְׁשִׁים לְזִקְנָה, בֶן שְׁבָעִים לְשִׁיבָה, בֶן שְׁמַנִּים
לְגִבּוֹרָה, בֶן תְּשִׁعִים לְשֻׁוֹחָה, בֶן מֵאָה כְּאַלּוּ מַת וְעַבְרָ וּבְטַל מִן
הָעוֹלָם:

כב. בֶן בְּגַג אֹמֵר, הַפְּךָ בָה וְהַפְּךָ בָה, לְכַלָּא בָה. וּבָה תְּחִזֵּי, וְסִיב
וּבְלִיה בָה, וּמִנָּה לֹא תִזְעַע, שְׁאַיְן לֹכֶד מִדָּה טוֹבָה הַיָּמָנה:

כג. בֶן הָא הָא אֹמֵר, לְפּוּם צְעָרָא אֲגָרָא: